

Vapaa julkaistavaksi heti

Työryhmä esittää naisparille mahdollisuutta tunnustaa äitiys - esitetyt uudistukset ovat tarpeellisia, mutta hyvin puutteellisia

Oikeusministeriön työryhmä esittää tänään julkaistussa mietinnössään naispareille mahdollisuutta tunnustaa sosiaalisen äidin vanhemmuus silloin kun lapsi on saanut alkunsa hedelmöityshoidoista, joihin molemmat puoliset ovat antaneet suostumuksensa. Prosessi vastaisi isyyden tunnustamisen prosessia ja korvaisi tarpeen perheen sisäiselle adoptiolle tässä perhetilanteessa.

Työryhmän esitys parantaa naisparin lapsen asemaa merkittäväällä tavalla, mutta ainoastaan tässä yhdessä perhetilanteessa. Sateenkaariperheiden lasten asema kaikissa muissa perhetilanteissa jää edelleen yhdenvertaisen oikeusturvan ulkopuolelle.

Esitetyt uudistukset ovat puutteellisuudestaan huolimatta tarpeellisia, ja ne tulee säätää laiksi pikaisella aikataululla. Sateenkaariperheet ry muistuttaa hallitusta sitoumuksestaan tuoda esitys eduskunnalle vielä tämän vuoden puolella. Yhdistys vaatii asian pikaista käsittelyä eduskunnassa. Lain on tarkoitus tulla voimaan yhtä aikaa eduskunnan käsittelyssä olevan isyyslain kanssa.

Naisparille ei esitetä vanhemmuusolettamaa

Jotta useammat lapset saisivat nauttia yhdenvertaisesta perhe-elämän suojasta, rekisteröityihin naispareihin tulisi soveltaa vanhemmuusolettamaa eli vahvistaa sosiaalisen äidin äitiys suoraan lain nojalla, kuten tapahtuu avioliitossa elävien eri sukupuolta olevien vanhempien kohdalla. Isyysolettaman soveltamista aviomieheen on perusteltu perheen ja lapsen olosuhteiden turvaamisella. Toisin sanoen on katsottu, että vaikka vahvistettu isyys ei aina vastaa geneettistä periytyvyyttä, on lapsen ja perheen edun mukaista turvata sosiaalisin perustein syntyneitä vanhemmuutta. Tätä lapsen ja perheen suojelun periaatetta työryhmä ei halunnut soveltaa naisparien perheisiin. Työryhmän perusteluinaan esittämät haasteet vanhemmuusolettamisen laajentamiseksi ovat ratkaistavissa. Ennen kaikkea olisi tarvetta lisätä vanhempien mahdollisuuksia tehdä sitovia aiesopimuksia lapsen vanhemmuudesta, huollosta ja asumisesta.

Tunnustamismahdollisuus ei koskisi lapsia, jotka saatettu alkuun koti-inseminaatiolla

Työryhmä esittää, että koti-inseminaatiolla naisparille syntyneet lapset rajataan vanhemmuuden tunnustamisen menettelyn ulkopuolelle. Äitiys olisi voitava tunnustaa myös näiden lasten kohdalla vastaavasti kuin hedelmöityshoidoilla alkunsa saaneen lapsen äitiys, mikäli kaikki osapuolet, myös biologinen isä, ovat asiasta yksimielisiä. Työryhmä kiinnittää tässä yhteydessä huomiota merkittävään epäkohtaan, eli sateenkaariperheiden syrjintään julkisissa hedelmöityshoidoissa ja sairausvakuutuskorvauksissa, mistä johtuen viralliset hedelmöityshoidot eivät ole pienempituloisten perheiden ulottuvilla.

Siittiöt luovuttanut mies voitava edelleen vahvistaa isäksi

Hedelmöityshoitolakia joudutaan korjaamaan työryhmän mietinnön mukaisesti, jotta naisparia voidaan hoitaa parina. Työryhmän ehdotuksen sivuvaikutuksena naisparien ei enää olisi mahdollista saada hedelmöityshoitoa yhdessä miehen tai miesparin kanssa niin, että mies

voitaisiin vahvistaa lapsen isäksi. Työryhmä perustelee ratkaisuaan sillä, että myöskään eri sukupuolta olevan parin kohdalla luovuttajaa ei voida vahvistaa lapsen isäksi. Lakia tulee kuitenkin korjata niin, että turha rajoitus poistetaan myös eri sukupuolta olevilta avopareilta. Eri sukupuolta olevan avioparin osalta asiaa mutkistaa isyysolettama, jota työryhmä ei kuitenkaan halunnut ulottaa naispareihin. Asia on korjattava hallituksen esitykseen tai valiokuntakäsittelyn aikana.

Trans-ihmisten vanhemmuusmerkinnät huomioitava jossain laissa

Työryhmä ei esitä äitiyslakiin lakiteknistä mekanismia, joka korjaisi juridista sukupuoltaan korjanneen vanhemman vanhemmuusmerkinnät juridisen sukupuolen mukaisiksi. Työryhmän esityksen mukaisesti esimerkiksi juridinen mies, joka synnyttää lapsen, merkittäisiin lapsen äidiksi. Vanhemman juridisen sukupuolen kanssa ristiriidassa oleva vanhemmuusmerkintä on julkisesti saatavilla oleva tieto, ja altistaa lapsen ja vanhemman turhaan syrjinnälle ja aiheuttaa hankaluuksia esimerkiksi ulkomaille muuttaessa. Hallituksen on huolehdittava, että tarpeellinen mekanismi on mukana uudessa laissa sukupuolen vahvistamisesta, josta hallituksen odotetaan tekevän esityksen lähipäivinä.

Tulevaisuudessa säädettävä vanhemmuuslaki - normitalkoiden hengessä!

Työryhmä ehdottaa erillistä äitiyslakia. Tulevaisuudessa isyys- ja äitiyslaki tulee yhdistää vanhemmuuslaiksi, ja luopua *juridisessa mielessä* turhasta erottelusta isän ja äidin kategorioihin. Nämä toimenpiteet yksinkertaistaisivat vanhemmuuslainsäädäntöä merkittävästi nyt esitetystä. Työryhmän harvinaisen lyhyen toimikauden puitteissa ei olisi ollut edes mahdollista tehdä kattavaa esitystä vanhemmuuslaiksi.

Äitiyslakityöryhmän mietintö: Äitiyden säätely

<http://oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut.html>

Sateenkaariperheet ry:n toiminnanjohtajan Juha Jämsän eriävä mielipide mietintöön

<http://www.sateenkaariperheet.fi/userfiles/documents/eriava.pdf>

Lisätietoja antaa:

Juha Jämsä, toiminnanjohtaja, juha.jamsa@sateenkaariperheet.fi, 044 997 1956

Sateenkaariperheet ry on vuonna 1997 perustettu lastensuojelu- ja perhejärjestö. Se toimii Suomen sateenkaariperheiden lasten ja vanhempien sekä perhettä suunnittelevien ja vanhemmuudesta kiinnostuneiden ihmisten kontaktifoorumina, vertaistuen tarjoajana, oikeuksien puolustajana, tiedonvälittäjänä ja edunvalvojana sekä perheiden kanssa työskentelevien ammattilaisten kouluttajana.

Sateenkaariperheet ry haluaa kiinnittää huomiota siihen, että erilaisten perheiden näkökulma tulee lähtökohtaisesti aina huomioida lainsäädäntötyössä, jotta uudistettavat käytännöt huomioivat kaikki lapset ja perheet. Perheiden monimuotoisuutta edustaa yksittäisten perhejärjestöjen lisäksi Monimuotoiset perheet -verkosto, jonka asiantuntemus on lainsäätäjän käytettävissä. www.monimuotoisetperheet.fi

